

prius per confessionem propria studeant errata corrigere, qui aliis volunt errorem confitentibus subvenire.

CAPUT V.

Quod communo vitæ unionem spiritus et rectitudinem pariat.

Quapropter, charissimi, si vultis in populo Dei, quibus ad exemplum præpositi estis, inter quos lucetis quasi luminaria in mundo, verbum vitæ continentes; si vultis, inquam, inter eos animarum lucra conquirere, si errantes ad religionis libet rectitudinem provocare, in vobismetipsis prius, si qua sunt, obliqua dirigite, et ad scholam Christi simul convenientes, in communionem vitæ et unione spiritus concorditer permanete. Non inter vos divisio sit domorum, non scissura mentium, non diversitas facultatum. Mementote semper, quia de sectis lapidibus altare reprobatur Deus: « Si enim levaveris, inquit, super eum cultum tuum polluetur (*Exod. xx.*) » Secti quippe lapides sunt, qui fraternæ societatis consortium respuunt; qui vivere cum fratribus, et conversari concorditer nolunt. Tales autem Christus in suo non recipit corpore, quos a membrorum suorum sectos iudicat unitate. De illis porro lapidibus altare est potius fabricandum, quibus Petrus dicit apostolus: « Et ipsi tanquam lapides vivi superædificamini domus spirituales (*I Petr. ii.*) » Cui videlicet domui ille fundamentum est, præter quod non potest aliud poni (*I Cor. iii.*); ille summus, qui factus est in caput anguli. (*Psal. cxvii*) Præterea nunquid otiose præcipit Dominus: « Nolite, inquit, thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi ærugo, et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt, et furantur? » (*Matth. vi.*) Quis, quæso, hujus mandati

sententiam teneat, si hanc clericus non observat? Nunquid conjugati, qui filios nutriunt, qui Deo decimas ex ipsius auctoritate persolvunt? « Qui enim offert, ut Paulus ait, necesse est eum aliquid habere quod offerat (*Hebr. viii.*) » Deinde quomodo poterit in choro quis psallentium constitutus, cor fixum in oratione tenere, qui de oculis et 519 capsidilibus, ne audax advolet manus, excogitat? de apothecis, et horreis, ne furibus famulentur, addubitat? ne non seræ minus fideles obstant, atque de furum semper obrepentium irruptione formidat? Ego autem forsitan mentior, sed nunquid Veritas poterit mentiri, quæ dicit: « Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum? » (*Matth. vi; Luc. xii.*) Et forte tolerabilius censeretur, si in suis penetralibus officia divina peragerent, ac non longius laborantes, ibi Deum quærerent, ubi peculia custodirent; ut cum illis diceretur: « Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum; » non incongrue subderetur: ubi est etiam Deus tuus?

520 Sed quoniam res hæc non ridenda est, sed dolenda, obsecro vos, dilectissimi mihi fratres, et domini, nolite, quæ suggerimus, parvipendere, sed in schola vos Christi sub disciplina sancti Spiritus congregate; quatenus ipse nobiscum nunc, et usque ad consummationem sæculi (*Matth. xxviii.*), sicut est pollicitus, maneat, et ad Patris sui gloriam felici postmodum vos remuneratione perducatur. Quibusdam forte displiceam, quia dum alios intra regularis vitæ limitem compescere gestio, ipse modum compendii epistolaris excedo. Sed optime compensatur, si arguitur imperitiæ scriptor, dummodo proficiat sapienter auditor.

Sit nomen Domini benedictum.

521-522 OPUSCULUM VICESIMUM OCTAVUM.

APOLOGETICUS MONACHORUM ADVERSUS CANONICOS.

ARGUMENTUM. — Queruntur monachi, quod a coetu totius Ecclesie per canonicos exclusi fuerint, cum ipsi ab apostolis, imo a prophetis suam traxerint originem. Severe quemdam arguunt, qui ausus est dicere: A monachis Ecclesie sacramenta nullo pacto esse ministranda. Denique exemplo sanctorum Augustini, Hieronymi, Athanasii et decreto Bonifacii papæ IV probant ligandi et solvendi potestatem monachos habere.

Cunctis amantissimis clericis ac canonicis, omnes unanimiter monachi.

Multum, fratres charissimi, si digni estis audire, miramur, quomodo vel ob quam causam conamini nos a consortio et unitate universalis Ecclesie separare: cum constet a monachis, non a canonicis universalem Ecclesiam fundatam, gubernatam et a diverso errore ciibratam. Apostoli nempe fundatores, et rectores Ecclesiarum nostro, non vestro more vivebant, ut Lucas evangelista in Actibus apostolorum refert (*Act. i.*): et Philo disertissimus Judæorum, in libris quos in laudem nostrorum con-

scripsit, primitivos Christianos monachos, non canonicos vocat; et habitacula eorum monasteria nuncupat ac quamplurima dicit, eos laudabilia egisse, et conscripsisse. Certe nostri, non vestri ordinis Moyses et Elias fuere (*Exod. iii; III Reg. xvii.*), eremum qui incolere: nostri auctores greges prophetarum cum quibus reprobus Saul sæpe cantavit (*III Reg. xix.*). Longum est paginas Veteris Testamenti revolvere, veniamus ad Novum, quod supra reliquimus. Apostolos certe, et successores eorum, si irreverberatis oculis paginas novi instrumenti percipitis, monachico non canonico more vi-

vere inveniatis, eisque potestatem ligandi atque A solvendi (*Matth.* xviii) concessam a Domino procul dubio reperietis. Quod si ita est, imo quia ita est, cur nos ab hoc privilegio separare conamini? Nescitis, quia quibus dixit Apostolus: Mortui enim estis, scilicet mundo (*Coloss.* iii): eisdem dixit in alia Epistola: Nescitis, quia angelos judicabimus, quanto magis sæcularia! (*I Cor.* vi.) Ergo si, sicut vos dicitis, mundo mortui sumus, scilicet vitiis, et peccatis, non erubescimus, quia idem Apostolus dicit: « Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul resurgemus cum ipso (*II Tim.* ii; *Rom.* vi); » itemque: « Mihi vivere Christus est, et mori lucrum (*Philipp.* i); » et in alio loco: « Vivo autem, non jam ego, vivit vero in me Christus (*Gal.* ii). » Sed ne turbarentur, qui se toties mortuos audissent, ait: « Nescitis quia angelos judicabimus, quanto magis sæcularia! » (*I Cor.* vi.) Ecce nostra libertas. Quare? quia idem Apostolus dicit: « Ubi spiritus Domini, ibi libertas (*II Cor.* iii). » Væ ergo nobis et vobis, si mortui non fuerimus mundo. Si igitur mortui sumus mundo, et vivimus Deo, probabimus vos per omnia esse mentitos; quia dicitis: Nos ob hoc, quod mortui sumus mundo, non posse dispensare ecclesiastica. Sed quid vos extollitis? Recolite principia nostra, et vestra; et ex auctoritate Patrum, cui plus competat, collyriato lumine perjudicet.

CAPUT PRIMUM.

Conquestio monachorum de canonicis.

Contra vos itaque multum conquerimur, quia quidam vestrorum ausus fuit temerario ore dicere: A monachis nullo modo communionem esse recipiendam; insuper etiam suscipientes excommunicavit, et in opprobrium nostrum, imo in condemnationem suam, et illorum recomunicare præcepit. Sed quid contra illum? Scimus, quia pene idiota est, et multorum criminum reus; ideoque juxta Salomonem, vitamus stulto respondere juxta stultitiam suam, ne similes ei efficiamur (*Prov.* xxvi). Sed, ne videamur succubuisse, respondere volumus stulto, ut idem Salomon admonet, juxta stultitiam suam, ne sapiens sibi esse videatur (*Ibid.*): et patenter ostendimus eum in rebaptizatorum sectam miserabiliter corruisse. Sed non mirum, si odium fraternum hoc promeruit; cum Joannes 523 Apostolus intonet, dicens: « Quodit fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris ambulat, et nescit quo eat; quoniam tenebræ obæcaverunt oculos ejus (*I Joan.* ii). » Sed ne longius toxica illius veneni serpent, manifeste ostendimus antecessoribus nostris præ omnibus clericis, hæc sacramenta licita fuisse contingere, et dispensare; sicut in vita B. Martini legitur, quod de vino a quodam anachoreta consecrato, a maximis et venerabilibus viris pro benedictione expetebatur: ante cujus fores sæpe et episcopi, et comites benedictionis gratia pernoctarunt, Telesphorus denique apostolicus ex anachoretis fuisse comprobatur; Dionysius etiam, et Adeodatus, ac Stephanus nuper defunctus, ex monachis fuisse leguntur, qui tamen apostolicam sedem glo-

riosissime gubernarunt. Gregorius ex monasterio raptus, ac violenter infulatus, non solum suas protulit, sed etiam dispositiones aliorum meliorare studuit. Num etiam Martinum Turonensem omitendum putatis, cui astanti sacramento divino globus igneus apparuit? Forsan ex istorum manibus quia monachi fuerant, percipere sacramenta divina quisquam insanus prohibuit? Absit. Facessat ergo insana et proterva doctrina, et sanctorum Patrum sequatur auctoritas, quæ etiam ex cujuscunque sacerdotis manibus sacramenta divina, non solum percipere, sed etiam dedignantibus suscipere ab ecclesia separat, si tamen sacerdotes rectæ fidei fuerint. Sufficient ista contradicentibus.

CAPUT II.

Quod sacramentorum administratio monachis præ omnibus clericis licita fuerit.

Sed quia nimis periculosum est obmutescere velle, introducimus et alios testes, Basilium scilicet, Athanasium, et Augustinum, nec non et Hieronymum sacræ legis interpretem, Marinianum quoque Ravennatem episcopum, et Augustinum Anglorum præsulem, quos nulli dubium est monachos fuisse. Nunquidnam Romani præsules, quos prædiximus, vel isti, quos nunc retulimus, quia monachi fuerunt, minus laudabiles habiti sunt? Non utique. Forsitan episcopos, presbyteros, diacones non ordinarunt, quis insanus audeat dicere? An forsitan pœnitentiam criminosis non imposuerunt, et absolutionem, ut competebat, benignissime non addidere? Utique facere potuerunt.

Nunc igitur requirite sancta octo concilia, 524 et maxime sextum, et septimum concilium; ibique inveniatis monachis licitum fuisse disputare, absque ullo scrupulo in conspectu concilii super omnes qui aderant. Sed jam sufficient.

Veniamus ad consecrationem, quam, dispensante Deo, per episcopos accepimus. Nunquid nos aliter, quam canonici consecramur, quis insipiens audeat dicere? Nemo. Nam utrisque in commune benedictionem a Domino infundi episcopus obnixè deponit. Et dum consecrat sigillatim, obnixè deponit cunctis sacerdotibus, dicens: Consecrentur, Domine, manus istæ, ut quidquid benedixerint, benedicta sint, et quidquid consecraverint, consecrata sint. Ecce communis benedictio. Unde ergo divorcium? Longum est ista prosequi.

Videamus vestrorum, vestrorumque vestimentorum figuram. Agite utrumque. Prophetæ et apostoli nostro an vestro vestitu usi sunt? Forsitan dicetis, nostro. Et ubi est illud, quod de Elia legitur: « Vir pilosus, et zona pellicea accinctus renibus (*IV Reg.* i); » et de ipso, et similibus Paulus dicit: « Circuierunt in melotis, et in pellibus caprinis (*Hebr.* xi); » et de Joanne Baptista, Joannes evangelista: « Zona, inquit, pellicina circa lumbos ejus (*Matth.* iii; *Marc.* i); » Petro quoque angelus imperat: « Præcinge te, et calcea te caligas tuas (*Act.* xii); » de Pauli quoque zona Agabus dixit: « Virum cujus

hæc zona est, Judæi in Hierusalem. alligabunt, et tradent in manus gentium (Act. xxi). » Horum ergo Patrum indumenta nullatenus nominatim Scriptura poneret, nisi eis privatim usi fuissent. Quod si vobis dubium videtur, saltem vestrorum partium testimonio aurem accommodate. Legite collationes Patrum, quas Eucherius Lugdunensis episcopus elimato sermone abbreviare studuit; et si nobis credere non vultis, saltem illius litteræ credite. Nam nos, eo doctore, hæc paginam exaravimus. Igitur non solum prædictos Patres in vestitu sequimur, sed insuper sublimissimam cœlorum curiam, quod vobis durum est audire. Seraphim scilicet, quis dubitet sex alas habere? dicente Scriptura: « Sex alæ unī, et sex alæ alteri (Isa. vi). » Enimvero et nos sex alis velamur, videlicet duabus in capite, et duabus dextera lævaque, et duabus ante, et retro. Si autem hæc incredibilia vobis videntur, perquirite quod Bonifacius in nostrorum tuitione composuit; et si adhuc contraire vultis, motum vestrorum ac vestimentorum auctores ex auctoritate Patrum edicite: et quod nobis apponitis, testimoniis probate: et si vita comes fuerit, altiora quam diximus, juvante Deo, dicenda sperate.

Sit nomen Domini benedictum.

525-526 DECRETUM BONIFACII PAPÆ.

Quod monachi presbyterii honore decorati, potestatem habent ligandi et solvendi. (Ab auctoritate Bonifacii IV, Pont. Max. 16, qu. 1, ap. Decr. Grat.)

« Sunt nonnulli nullo dogmate fulti, audacissime quidem, zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati, asserentes monachos, quia mundo mortui sunt et Deo vivunt, sacerdotalis officii potentia indignos; neque pœnitentiam, neque Christianitatem largiri, neque absolvere posse per sacerdotalis officii divinitus sibi injunctam potestatem, sed omnino labuntur. Nam si ex hac causa veteres æmuli vera prædicarent, apostolicæ compar sedis beatissimus Gregorius monachico cultu pollens, ad summum nullatenus apicem conscenderet, cui quidem hæc ligandi solvendique potestas a Deo summa conceditur: Augustinus quoque ejusdem sanctissimi Gregorii discipulus, Anglorum prædicator egregius: et Pannoniensis Martinus beatissimus, cujus sanctitatis famam longe lateque diffusam totus personat mundus; alii quoque quamplurimi viri sanctissimi, pretiosissimo monachorum habitu fulgentes, nequaquam annulo pontificali subarrharentur. Sed quia monachi fuerunt, prædictis uti prohibentur? Neque enim B. Benedictus monachorum præceptor almiscus, hujus rei aliquo modo fuit interdictor; sed eos sæcularium negotiorum edixit expertes fore tantummodo (S. BENED. Reg., cap. 4). Quod quidem apostolicis documentis et omnium sanctorum Patrum institutis, non solum monachis, sed etiam canonicis maximo-pere imperatur. « Nemo enim militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus (I Tim. ii). » Nos vero tan-

torum Patrum instituti exemplis, quibus est periculosissimum refrågari, credimus a sacerdotibus monachis ligandi solvendique officium, Deo operante, digne administrari, si eos digne contigerit hoc ministerio sublimari. Quod incunctanter affirmat quisquis statum monachorum et habitum potestatemque evidenter considerat. Verbi gratia, angelus Græce, Latine nuntius sonat. Sacerdotes igitur, monachi atque canonici, qui quotidie Dei præcepta populo nuntiant, angeli vocantur, ratione non incongrua. Sed unusquisque angelicus ordo, quanto claritatem Dei vicinius contemplatur, tanto majori virtute ejus divinitati adhærens, sine dubio roboratur: eorum cherubim ordo eximius prædicatur, quorum figuram monachorum cultus competenter habere comprobatur. Nam uti cherubim, ita monachi sex alis velantur: Duabus quidem in capucio, quo caput tegitur; aliis vero duabus, quibus pedes teguntur, verisimilibus demonstratur assertionibus: Illud vero cucullæ, quod brachiis ostenditur, alias duas esse dicimus, et id tandem, quod dicitur, sex alarum numerum certissime impleri asseritur. Decertantes igitur monasticæ professionis presbyteros sacerdotalis potentia arceri officio omni modo præcipimus, ut ab hujusmodi nefandis ausibus reprimantur in posterum, quia quanto quisque est celsior, tanto est et in his potentior.

Episcopus debet canere missam in ordinatione presbyteri, similiter et abbas in ordinatione monachi; quia remissio peccatorum est. Propter hoc relinquet rex regnum, et summus pontifex pontificatum, episcopus episcopatum, comes comitatum, et multi divites utriusque sexus suas possessiones in sæculo, et venient in monasterium ad serviendum Deo. Absit ut monachus vivens sub regula vel abbate, subjiatur aliis hominibus. Nefas est dicere: Monachus non habet potestatem ligandi atque solvendi, ut quidam dicunt, quia mortui sunt. Vere mortui sunt huic sæculo; sicut sancti apostoli fuerunt. Nunquid sancti apostoli non habuerunt potestatem ligandi et solvendi, ex quibus unus dicebat: « Si enim mortui sumus cum Christo, credimus quia simul vivemus cum eo? » (Rom. vi.) Quis melius potest dicere, solvere vel ligare peccantem, quam qui solutus est a Deo a peccatis. Quis melius valet animas dare Deo, quam ille qui proximus est ei? Qui dentes hujusmodi stridunt circa monachos, infelices sunt, et verba eorum vana. Sed audite cur talia dicunt. Lex enim dicit: Si quis clericus in adulterio vel in aliquo crimine fuerit deprehensus, aut ipse confessus, aut ab aliis relictus, juxta concilia trecentorum decem et octo Patrum, ad honorem non potest redire, nisi per dignam pœnitentiam. Ex qua re multa ira et invidia inflammati circa monachos, vel circa catholicos viros die noctuque optant insidias invenire, qualiter possint eos injuste illaqueare. Qui enim sua peccata nullatenus valent purgare, quomodo possunt aliena dimittere? Nunquid potest cæcus cæcum ducere? Næquæ

qui res vel honores Ecclesiæ subtrahere voluerit, **A** et sequi Deum, qui dicit: « Venite ad me, omni anathema sit. Quid ultra dicam? Convertimini. et videte quia nil melius est quam relinquere sæculum et ego vos requiescere faciam (Matth. xi). »

Sit nomen Domini benedictum

527-528

OPUSCULUM VICESIMUM NONUM.

DE VILI VESTITU ECCLESIASTICORUM.

ARGUMENTUM. — Mainardo abbati qui pretiosioribus vestibus indui consueverat, ostendit quam sit ecclesiasticis viris, et praesertim monachis indecorum, vestimentorum speciositatem appetere. Multa, quoque ex sacris litteris deprompta exempla adducit, ex quibus manifeste probat Deo hujusmodi vestium pompam invisam esse: cum omnes sancti tam Veteris quam Novi Testamenti, et ipse etiam Christus, viliore vestitu uti non erubuerint.

Domno MAINARDO fratri charissimo, PETRUS peccator monachus salutem in Domino.

Tentatis et competenter adhibitis omnibus medicinæ generibus, si languidus obeat, non est unde medicum conscientia reprehendat. Fecit enim omne quod potuit, qui cuncta quæ decent Archigenem, curationum argumenta persolvit. Dum is ergo qui febricitat moritur, qui curandi munus impleverat, crimine non tenetur. Nam, quod suum erat, industriam artis exhibuit, atque ideo calumniæ non patet. Diu jam, frater, est, ex quo tibi pretiosarum vestium æstus incanduit, et, ut ita loquar, ambitionis tuxæ viscera tanquam lethiferæ febris ardor excoxit. Ego autem tibi velut medicus, licet imperitus, et oleum lenis atque suavis admonitionis adhibui, et austeræ correptionis vinum frequenter infudi. Nec Scripturarum tibi defuere pigmenta, quarum sententias dum exponere studui, velut aromaticas tibi species pindere [pandere] non cessavi. Et quoniam ego cum cæteris fratribus, vilibus coram te fuimus contenti semper exuviis, dum feci prius ipse quod monui, quasi prius antidotum bibi: sicque te ad bibendum quod propinaveram provocavi. Sed et cauterium postremo adustionis impressi, dum nitore vestium ignes tartareos minitans, intentavi. Annon adustionis ferrum divitibus imprimebat Jacobus, cum et hic vestes tineis, et illic carnes incendiis obnoxias perhibebat, dicens: « Agite nunc, divites, et plorate, ululantes in miseriis vestris, quæ adveniunt vobis. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, et vestimenta vestra a tineis comesta sunt, aurum et argentum vestrum æruginavit, et ærugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis (Jac. ii). » Metallum quippe, quod nunc per avaritiam possidetur, tunc in laminas vertitur: et caro, quæ nunc fucatis vestibus adornatur, flamma postmodum stridente perfricatur. Annon medicinale ferramentum ambitioni vestium etiam Salvator apposuit, cum divitem bysso ac purpura decoratum flammis infernalibus ardere perhibuit? (Luc. xvi.) Scriptura quippe testis, nihil aliud in hoc divite reprehenditur, nisi quia sub nitore vestium etiam sine misericordia legitur splendide convivatus. Quanquam

et in ipso indumenti cultioris ornatu, sine dubio vanæ gloriæ deprehenditur appetitus. Nemo quippe illic anhelat pretiosis vestibus indui, ubi alienus eum aspectus nequeat intueri. Sed ad hoc quisque cultioribus indumentis enitescere concupiscit, ut se mirantium nitidulus oblectet aspectum, ut alienorum pascat illecebras oculorum; sed dum mulcet oculos extrinsecus intuentium, interni judicis offendit obtutum.

CAPUT PRIMUM.

Quibus vestibus S. Ecclesia delectetur

Solent plane potentes sæculi phaleratis obsequentium induviis delectari, praesertim si metatores hospitiis sint mirabiles, si præambuli quique diversi cultus specie videantur insignes. Sed videamus metatorem Christi Joannem, attendamus regis egregium præcursores: qui nimirum prævit eum in spiritu et virtute Eliæ (Luc. i), ut converteret corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam justorum. Perpendamus itaque, imperator cœli et terræ, quibus prævit metatoris suis vestibus delectetur; sed, Evangelio testante, cognoscimus quia vestimentum ejus pilis inhorruerat camelorum. De quo Salvator: « Quid, inquit, existis in desertum videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt (Matth. iii; Marc. ii; Luc. vii). » Ac si manifeste perhibeat, quia non cœlestis, sed terreni regis digni decernuntur obsequiis, qui ad vanæ gloriæ nitorem accuratis ornari gestiunt indumentis. Mollibus quippe vestibus regalis aula; asperis et incultis delectatur Ecclesia. « Omnis enim gloria ejus filia regum ab intus (Psal. xlii): » Ecclesia siquidem, vel quæque fidelis anima, quæ et ipsa sanctorum apostolorum est filia, non extrinsecus enitescere, sed ornata gaudet in occulti judicis obtutibus apparere. Nec oblectatur fucata pulchritudine vestium, sed rutilantium gloriatur varietate virtutum. De qua etiam varietate Scriptura prosequitur: « In simbriis aureis circumamicta varietate (Ibid.). » Vis audire varietatem vestium, quæ cœlestis sponsi delectat aspectus? Anima certe nyxæ castitatis candore conspicua, ante Dei omnipotentis oculos spirituali bysso, sive collobio videtur induta: hæc etiam dum flamma fervidæ